

KUZAY KIBRIS 1. YERALTI KAYNAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE YERBİLİMLERİ SEMPOZYUMU GERÇEKLEŞTİRİLDİ

"Kuzey Kıbrıs 1. Yeraltı Kaynaklarının Değerlendirilmesi Ve Yerbilimleri Sempozyumu" 19-21 Kasım 2008 tarihleri arasında 190 yerli, 55 yabancı delegenin katılımı ile Merit Cristal Cove Hotel-Girne KKTC'de gerçekleştirildi. Sempozyum Yürütme Kurulu Başkanı Ahmet Ömer ÇAĞNAN'ın konuşması ile başlayan sempozyumun açılış konuşmalarını sıra ile, KTMMOB Maden, Metalurji ve Jeoloji Mühendisleri Odası BAŞKANI Ayşe ÖZHÜR, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanı Dündar ÇAĞLAN, TMMOB Maden Mühendisleri Odası Başkanı Mehmet TORUN, KKTC Jeoloji ve Maden Dairesi Müdürü Mustafa ALKARAVLI ve KKTC Çevre ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı Müsteşarı Durali ELAL yaptılar. Bu konuşmalarda özetle; sempozyumun önemi, zamanlaması, gündemle örtüşen konuları ile Türkiye ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında var olan bilimsel ve teknik işbirliğini pekiştirmek, bu tür etkinliklerin daha sıklıkla bir araya gelinerek ortaklaşa gerçekleştirilmesiyle iletişim ve etkileşimi içinde bulunulması gerekliliğini dile getirdiler.

Sempozyumda; "Doğu Akdeniz Böl-

gesinin Petrol Potansiyeli", "KKTC'nin Maden Potansiyeli ve Ekonomisi", "Maden ve Taşocakçılığında Kaynaklanan Çevresel Sorunlar", "KKTC'nin Hidrojeolojisi ve Su Potansiyeli", "Kentsel Planlamada Jeoteknik Uygulamaların Önemi, Yeri ve Yasal Durum", "Doğal Taşlar ve Yapı Malzemeleri" ana başlıkları altında toplam 19 bildiri sunulmuştur. KTMMOB eski Başkanı Bektaş GÖZE'nin yönettiği **"Su Politikaları ve KKTC'nin Su Sorunlarına Farklı Yaklaşımlar"** başlıklı panelde ise, sempozyumu düzenleyen odaların temsilcileri Nahit ARI (Maden), Adem ULUŞAHİN (Jeoloji), Mehmet NECDET (KTMMOB Maden Metalurji ve Jeoloji) ile KKTC'de suyun araştırılmasında görevli Jeoloji ve Maden Dairesi Müdürü Mustafa ALKARAVLI, suyun planlamasından sorumlu Su Dairesi Müdürü Asım KAYAN, suyun dağıtımından sorumlu Belediyelerin temsilcisi Hasan GÜNALP ve Çevre ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı Müsteşarı Durali ELAL katılmışlardır.

Sempozyumun 3. Gününde, 1913 yılından 1974 yılına kadar Amerikan CMC Şirketi tarafından işletilen Lefke Bakır yatağına teknik gezi düzenlenmiştir. Açık işletme sahası, konsantr ve liman tesisleri, atık alanı stok sahası ve atık baraj alanı yerinde görülmüştür. Bu alanların yıllardır halk ve çevre sağlığı açısından tehlike yarattığı söylenmekte olup, son olarak bu sahada atıkların bertaraf edilmesi amacıyla fizibilite çalışmalarını yürüten PORT İSBI şirketinin Genel Koordinatörü Metin YALÇIN'dan birifing alınmıştır.

Sempozyumun düzenleyicilerinden olan Odamız gerekli teknik ve bilimsel katkılarını ortaya koymuştur. Bu sempozyumda Odamız adına "Madenlerde Su Kirliliği ve Asit Maden Drenajı" konulu bildiri Mehmet KARADENİZ, "Taş Ocaklarında Sağlık ve Güvenlik Yönetimi" başlıklı bildiri H. Can DOĞAN, "Beşparmak Dağlarının Hidrojeolojisi ve Su Sondaj Çalışmaları" başlık-

lı bildiri Niyazi KARADENİZ, "Kentsel Planlamada Jeoteknik Uygulamaların Türkiye'deki Hukuki Durumu" başlıklı bildiri Dr. Kemal CENGİZ, "Antik Çağlardan Günümüze Doğal Taşlarla Taşınan Uygarlıklar ve Kayıtları" adlı bildiri Prof Dr. Seyfi KULAKSIZ sunmuşlardır.

Gerçekleştirilen bu sempozyum amacına ulaşmış olup, gerek katılımcılar gerek ise KKTC bilim insanları ve bürokrasisi tarafından ilgi ile izlenmiş, sempozyum KKTC' deki bilim insanlarına, mühendislere ve kurumlara farklı yaklaşımlar yaratarak yeni ufuklar açmıştır. Bu tür bilimsel etkinliklerin sonucunun iki ülkenin bilim insanları ve mühendisleri arasında bilgi alışverişini sağlama olduğu, bu tür işbirliğinin önümüzdeki yıllarda da artarak devam etmesi gerektiği önerisi kabul görmüştür.

KUZAY KIBRIS I. YERALTI KAYNAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE YERBİLİMLERİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

TMMOB Maden Mühendisleri Odası, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası, KTMMOB Maden, Metalurji ve Jeoloji Mühendisleri Odası ve KKTC Jeoloji ve Maden Dairesi tarafından ortaklaşa düzenlenen Kuzey Kıbrıs I. Yeraltı Kaynaklarının Değerlendirilmesi ve Yerbilimleri Sempozyumu 19-21 Kasım 2008 tarihlerinde Kıbrıs-Girne'de gerçekleştirilmiştir.

İki ülkenin yerbilimcilerini bir araya getiren, kurumlar arası bilgi akışına hizmet eden Sempozyumda, KKTC'de yapılan güncel yerbilimsel çalışmaların yanında, Doğu Akdeniz bölgesinin petrol olanakları, maden potansiyeli ve işletme sorunları ile bunların çevreye olan etkileri, iş sağlığı ve güvenliği, yeraltı ve yerüstü su kaynakları, yer bilimsel verilerin kentleşme ve planlamadaki (jeoteknik uygulamaların) önemi ile doğal taşlar ve yapı malzemeleri konularında bilimsel bildiriler sunulmuştur. Ayrıca KKTC'nin su potansiyeli ve su

politikaları konusunda ise bir panel düzenlenmiştir.

250 kişinin katıldığı ve 19 adet bilimsel çalışma sunulduğu sempozyumda, bir panel ve teknik gezi de gerçekleştirilmiştir. Sempozyumun sonucunda Ada'da belirlenen sorunların çözümü için;

1- Petrol ve hidrokarbon olası potansiyelinin tespiti amacıyla Doğu Akdeniz Bölgesinde -Türkiye ile Kıbrıs arasındaki- yer alan havzaları KKTC ve Türkiye bilim çevreleri tarafından ortaklaşa yapılacak projeler ile araştırılmalıdır.

2- KKTC'nin maden potansiyeli tam olarak araştırılmamıştır. Kuzey Kıbrıs için önemli olabilecek ve temel olarak boya sanayinde kullanılan amber yatakları başta olmak üzere, kil, jips ve diğer maden potansiyeli ortaya çıkarılmalıdır.

3- Yılların sorunu Lefke bakır madeni atıkları halk ve çevre sağlığı açısından büyük problemler yaratmaya devam etmektedir.

Su ve toprak kirliliğine neden olan söz konusu işletme atıklarının bertaraf edilmesi zorunludur. Başlatılan rehabilite çalışmaları yeni sorunlara neden olmayacak şekilde sonuçlandırılmalıdır.

4- KKTC'de faaliyet gösteren taş ocakları, madencilik tekniği, iş sağlığı ve güvenliği ve çevresel riskler açısından yeniden değerlendirilmeli, mevzuat düzenlemeleri yapılarak, denetim ve yaptırımlar ile kalıcı olarak çözüme kavuşturulmalıdır.

5- Doğal afet risklerine karşı güvenli yerleşimlerin oluşturulması için yerbilimsel verilere önem verilmelidir. Her tür ve ölçekteki kentsel plan ve projelerde, jeolojik-jeoteknik etütlerin yapılması zorunlu hale getirilmeli ve bu yönünde yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

6- Mimaride önemli bir yeri olan Kıbrıs sartaşlarının dekorasyon, yenileme ve yapılarda taşıyıcı eleman olarak kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

7- Bir yaşam hakkı olan su, KKTC'nin başlıca sorunu olmaya devam etmektedir. Kamusal bir doğal kaynak olan suyun ticarileştirilerek meta haline getirilmesine, yer altı ve yerüstü su kaynaklarının özelleştirilmesine ve küresel politikalara terk edilmesine karşı durulmalıdır.

Her geçen yıl daha da önemli hale gelen KKTC'nin su sorunu ve politikaları, üzerinde yeni yaklaşımlar oluşturulmalı, bu konu hassasiyetle takip edilmelidir..

KKTC su sorununa ilişkin olarak;

Mevcut su kaynaklarının kamusal yönetimi ve planlaması esas alınmalıdır.

Su kaynakları yönetiminin eksik olması ve kurumlar arası koordinasyonun ve işbirliğinin bulunmaması su krizini daha da artırmaktadır. Tek merkezli bir su yönetimi oluşturulmalıdır.

Suyun tarımsal kullanım şekli yeniden ele alınmalı, sulama tekniklerinden tarımsal ürün değişikliğine gidilmesi de dahil olmak üzere tarım-su ilişkisi yeniden planlanarak yeni politikalar geliştirilmelidir.

Küresel ısınmaya bağlı olarak yetersiz beslenen ancak, aşırı su çekimi sonucu ciddi sorunlar yaşanan sınırlı tatlı su akiferleri kıskançlıkla korunmalı; kentleşme, yapılaşma ve tarımsal kimyasallar sonucu kirlenmesine kesinlikle göz yumulmamalıdır.

Şehir içi dağıtım şebekelerinden kaynaklanan su kayıpları ciddi boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Ekonomik ömrünü tamamlayan su şebeke sistemleri acilen yenilenmelidir.

Su tasarrufu konusunda halkın eğitimine önem verilerek, bilinçli tüketici yaratılmalıdır.

Türkiye'den su temini konusu, kalıcı bir çözüm olmamakla birlikte acil çözüm için zorunluluktur. Bu proje hızlandırılmalı, kullanım fazlası su yüzey barajları ile birlikte, buharlaşma ile su kaybına neden olmayacak şekilde, Kuzey Kıbrıs'ın en önemli doğal su akiferinde yeraltında depolanmalıdır.

Atık suların yeniden kullanımı da dâhil olmak üzere, alternatif su temin projeleri tartışılmalı ve kendi kıt doğal kaynakları üzerinde şekillenen plan ve projelere önem ve öncelik verilmelidir.

8-Günümüzde sorumsuz ve sınırsız insan faaliyetleri tarafından bozulan doğal denge tüm canlıları tehdit eder haline gelmiştir. Birleşmiş Milletler tarafından ilan edilen 2008 dünya yer yılı kapsamında; doğal afetler, yer altı ve yerüstü sularımızın azalması, çevre sağlığı, çölleşme, sulak alanların azalması gibi yaşamsal sorunlar, toplum ve karar vericilere hatırlatılmalı, yerbilimlerinin insan yaşamı için önemi benimsetilmelidir.

Bu sempozyumun; Ada'nın doğal kaynaklarının ekonomik olarak değerlendirilmesine, kentleşmede ve doğal çevrenin korunmasında yerbilimlerine gereken önemin verilmesine ve Ada'da yaşayan her iki halkın eşit ve barış içinde yaşayacağı bir çözümün bulunmasına katkı koyacağına inanmaktayız.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU